

KRATKOTRAJNI UČINAK FIZIKALNOG TRENINGA NA TEMPOROMANDIBULARNI ZGLOB U BOLESNIKA S REUMATOIDNIM ARTRITISOM I ANKILOZANTIM SPONDILITISOM (Short-term effect of physical training on temporomandibular joint disorder in individuals with rheumatoid arthritis and ankylosing spondylitis)

U praćenje je uključeno 28 bolesnika s reumatoidnim artritisom i 32 bolesnika s ankiлоzantnim spondilitisom koji su imali znakove afekcije temporomandibularnih zglobova. Uz zdravstvenu anketu, učinjen je klinički pregled i laboratorijski testovi. Bolesnici su podjeljeni, obzirom na fizikalni trening na 2 skupine. E skupina je primala puni terapijski program, (vježbe s otporom i bez otpora), a C skupina je služila kao kontrolna. Obje su skupine ispitanika praćene 3 tjedna. Bolesnici skupine E znatno su više mogli otvarati usta i manje su imali disfunkcijske poteškoće nego bolesnici iz kontrolne skupine (Tegelberg A. i Koop S. Acta Odontol Scand 46:49—56, 1988).

Ivo Jajić

TRANSKUTANA ELEKTRIČNA STIMULACIJA (TENS) (Djelotvornost terapije kod kuće u ovisnosti sa čestoćom primjene) TRANSKUTANE ELEKTRISCHE NERVENSTIMULATUON (TENS) (Wirksamkeit der Heimtherapie in Abhängigkeit von der Anwendungshäufigkeit)

Glavne indikacije za primjenu TENS-a su muskuloskeletalni bolovi, posttraumatski bolovi, neuralgije, tupi i fantomski bolovi, smetnje cirkulacije, bolovi kod karcinoma. Autor je polazeći od publikacija različitih autora o efikasnosti aparata za TENS vršio ispitivanje kod bolesnika, kod kojih je zakazalo liječenje sa TENS-om u evaluaciju da li je aparat kod kuće dovoljno dugo i korektno primjenjen.

Istraživanje je pokazalo da su bolesnici nakon 1—2 mjeseca predali svoj aparat zbog neefikasnosti. Da bi to zapažanje autor kvantitativno procijenio vršeno je ispitivanje kod 151 bolesnika, gdje je kod 86 bolesnika nakon redovite primjene bilo djelotvorno još nekoliko mjeseci. Kod 65 bolesnika nije registrirano nikakvo zadovoljavajuće djelovanje, a daljnjim ispitivanjima je konstatirano da je samo kod 10 bolesnika TENS redovito primjenjen. Veliku pažnju kako autor zaključno navodi treba posvetiti adekvatnoj suradnji s bolesnikom. (TH. Floter, Therapie-woche, 1986; 36:4456—59).

Mirjana Miko

BALNEOLOGIJA DANAS (Balneologie heute)

Unatoč mnogim ispitivanjima i mnogobrojnim spoznajama o mehaničkim, kemijskim i termičkim djelovanjima komponenti mineralnih voda, naravi izvora i peloida diferencijalna balneoterapija pojedinih reumatskih bolesti je još uvijek pretežno empirijska.

Djelovanje balneološkog tretmana se objašnjava vazomotornom reakcijom, sekrecijom znoja, izmjenom metabolita preko kože, lokalnim djelovanjem iona na kožu.

Kontraindikacije za primjenu balneoterapije:

1. Klinički znakovi akutnog recidiva kao i otekleline zglobova, hipretermni zglobovi, sinovitis i febralna stanja.
2. Ekstremno visoke vrijedosti sedimentacije eritrocita i tendencija porasta sedimentacije eritrocita. Konstantno povišena sedimentacija eritrocita tijekom reumatoidnog artritisa i ankiлоzantnog spondilitisa ne govori protiv balneološkog tretmana
3. Izražena leukocitoza s pomakom u lijevo.
4. Jako povišeni C reaktivni protein

5. Hipoproteinemija
6. Izražena anemija uslijed infekta
7. Vrlo niske vrijednosti serumskog željeza i visoke vrijednosti bakra.
8. Vrlo visoki titar aglutacionih reakcija za dokaz reumatoidnog faktora

(K. Mielhke, Therapiewoche 1986; 36:4380—4388).

Mirjana Miko

FIBROMIJALGIČNI SINDROM (The fibromyalgia syndrome)

Mnogi bolesnici s fibromijalgičnim sindromom pate godinama prije postavljajući ispravne dijagnoze. Glavni razlog tome je sličnost simptoma s drugim, težim reumatskim bolestima. Autor naglašava važnost primjene dijagnostičkih kriterija koje dijeli na obigatorne (kronična bol ili zakočenost locirana u tri ili više područja i trajanje dulje od tri mjeseca, bolna osjetljivost, odsutnost simptoma drugih bolesti) i male kriterije (kronična glavobolja, smetnje sna, bol u vratnoj kralješnici, ramenima i gornjem dijelu toraksa, opći umor i subjektivna — nabreknutost i jutarnja zakočenost).

Treba bolesniku objasniti realno o čemu se radi i kazati mu da ne postoji čudotvorni lijek koji može riješiti njegove tegobe. Od lijekova preporučaju se nesteroidni antiinflamatorni lijekovi i trankvilizanti. Postupci fizikalne terapije pružaju zadovoljavajuće rezultate (masaža, akupresura, ultrazvuk, termoterapija) (Romano TJ., Postgraduate Med 83, 5, travanj, 1988).

I. Jajić

PREDVIĐANJE REZULTATA TRETMANA BOLESNIKA S KRONIČNOM KRIŽOBOLJOM U MULTIDISCIPLINARNOJ KLINICI ZA BOL: METODOLOŠKI ZAKLJUČCI I IMPLIKACIJE TRETMANA (Predicting treatment outcome of chronic pain patients in a multidisciplinary pain clinic: methodological issues and treatment implications)

Rezultati tretmana 72 bolesnika s kroničnom križoboljom procijenjeni su pomoću 4 standardizirane mjere: McGill upitnikom boli, audiovizuelnom taksonomijom ponašanja boli, Beckovim inventarom depresije te Profilom raspoloženja. Glavna je sestra procjenjivala i ponašanje boli, aktivnost bolesnika, zahtjeve za lijekovima te trajanje spavanja. U ispitivanje je uključen i test ličnosti MMPI. Analiza multiple regresije pokazala je da bolesnici koji dobivaju novčane isplate zbog bolesti pokazuju više ponašanja boli i procjenjuju svoju bol intenzivnijom prilikom prijema na liječenje i po otpustu sa klinike za bol. (Kleinke, C. L. i sur. Pain 1988; 33:41—48).

Branko Šerbo

PREDVIĐANJA PONAŠANJA BOLI I FUNKCIONALNOG STATUSA BOLESNIKA S REUMATOIDNIM ARTRITISOM NA TEMELJU MEDICINSKOG STATUSA I PSIHOLOSKIH VARIJABLI (Prediction of pain behavior and functional status of rheumatoid arthritis patient using medical status and psychological variables)

Ispitivanjem se željelo utvrditi u kojoj se mjeri moguće predvidjeti na temelju psiholoških varijabli depresije, anksioznosti i bespomoćnosti ponašanje boli te funkcionalni status kod 64 bolesnika s reumatoidnim artritisom. Regresiona analiza je pokazala da je modificirani indeks aktivnosti reumatičara i/ili trajanje bolesti značajan prediktor razine zaštitnih položaja, rigidnosti i ukupnog ponašanja boli. Dob, trajanje bolesti i depresije neovisni su prediktori procjene funkcionalnog sta-